

nemført i 1891. Det siges, at det havde væk nogen Bevægelse eller maatte endogfaa nogen Forargelse, at jeg havde faa stærkt fremhævet det Ansvar, som paahvilede den oprindelige Forslagsstiller i denne Sag ved Fremkomsten af hans Forslag i 1891. I den Anledning tror jeg det fornødent at citere hans Ord, som jeg henbiste til den Gang, og som først fremkom Aaret efter, nemlig ved Gentagelsen af det samme Forslag i Efteraaret 1891. Hans Ord — de staa i Folketingstidende for 1891—92, Sp. 514 — lyde saaledes: „Først da der viste sig Fare for, at Regjeringens Forslag kunde blive til Lov i den Stikkelse, hvori det forelaa, kom dette Lovforslag frem, og derved gjorde den Nytte, at det stæbte Forvirring og hindrede Sagens Tilendebringelse, var det en velsignedt Nytte, det gjorde i Fjor“. Jeg tror, at disse Ord ikke trænge til nogen nærmere Forklaring med Hensyn til, hvad Meningen var ved Fremtættelsen af hans Forslag i 1891. Det er jo givet, at enhver Rigsdagsmand har fuldstændig Ret til at fremsætte et Forslag, hvis nærmeste Virkning bliver Standsningen af en eller anden Reform, men det staa da rigtignot ogsaa for mig saaledes, at af dem, der paatage sig Anvaret for en saadan Virksomhed, maatte det naturligt kræves, at det Forslag, han fremsætter, dog er af den Natur, at der kan ventes en rimelig Løsning paa det Grundlag, og det, jeg bebrejder den ærede Forslagsstiller, altsaa nu ogsaa det ærede Medlem for Ringløbing, er, at jeg ikke tror, at det paa Grundlag af dette Princip om den enkelte Arbejdsgivers Ansvarliggørelse vil være muligt at løse denne Sag; dertil ligger den Tankegang, hvorpaa dette Princip hviler, vort Folk altfor fjern. Det kan ikke lade sig gøre saaledes at sidde i sit Studerestue og konstruere Samfundets Retsbevidsthed; den vokser ikke op som en Frugt af en eller anden Teori, Tanke eller Ide, men er Frugten af en lang, lang Udvikling, og jeg er aldeles overbevist om, at paa ethvert Punkt, hvor Folketinget vil komme til at møde denne Betragtning, der vil den blive mødt med et Nej. Derfor er det navnlig at jeg ser paa dette Forslag som en Banstelliggørelse af Løsningen af den Opgave, vi staa overfor, og ærede Medlemmer ville sikkerlig ogsaa komme til at gøre denne Erfaring. Det ærede Medlem siger saa, at Skylden var ikke hans eller hans Benneres, Skylden var deres, som havde dette berømte Flertal i Folketinget i 1891, og som ikke ved Benyttelsen af dette Flertal førte deres Sag igennem paa dette Punkt, saaledes som det lykkes paa andre Omraader. Det ærede Medlem ved meget godt, hvordan dette Flertal

var beskaffent, og jeg skal for øvrigt sige til Ros for mine nærmeste Meningsfæller, at de forfægtede denne Sag til det yderste. Det Ansvar, som kommer til at hvile paa det ærede Medlem for Aalborg (Bramsen), ligger ogsaa nærmest deri, at de Tanker, som vi nu høre, egentlig skyldes ham, som til at virke forvirrende i den Kreds, som nærmest maatte betragtes som hans Meningsfæller. Men det ærede Medlem kommer nu med en hel ny Forklaring af Princippet, og hvad der ligger til Grund for denne Sag, og han siger da, at det er en Misforstaaelse, naar man mener, at til Grund for Ansvarlighedsprincippet ligger det absolutte, fremragende Jarligheds-hensyn. Dette er ikke Meningen, siger det ærede Medlem. Det ærede Medlem ved meget godt, at den overvejende Jarlighed ikke særlig hidrører f. Eks. fra Anvendelsen af Damp; han ved meget vel, at Hestegange og Mergelarbejde og adskilligt andet ikke paa nogen Maade staa tilbage i Jarlighed for Anvendelsen af Dampkraft eller Anvendelsen af andre saadanne mekaniske Hjælpe-midler. Nej, siger det ærede Medlem, det er heller ikke Hovedhensynet; Hovedhensynet er Hensynet til, hvad der er nyt, det, som gennem den moderne Udvikling er fremkommet af nyt; det er det, vi ville søge at ramme gennem Ansvarlighedsprincippet. Jeg synes dog, at det er en mærkelig Betragtning, at man altsaa vil danne en Lovgivning, som skal indeholde en Trusel mod Nutidens Fremskridt, med andre Ord, man vil sige: Vi skulle nok værne Ser af med at komme med saadanne Kunster, som den moderne Udvikling er inde paa — eller noget lignende, som Manden gjorde, da en Telegraflinie skulde lægges over hans Mark, og han satte sig derimod af al Kraft og sagde: Jeg vil ikke have den Sludren paa min Mark! Naar det ærede Medlem gjorde den Betragtning levende for vore Øjne ved sit berømte Billede om Manden, der rider over Mosen, saa vil jeg sige, at det hænder det ærede Medlem undertiden, at hans Billede netop komme til at ramme det modfatte af hans Tanke, og det samme er hændt i dette Tilfælde, endog i en ganske iøjnesaldende Grad. Den Mand, der gav Ordre til, at hans Tjener skulde ride over den usarbare Mose, han vilde utvivlsomt efter alle Landes Lovgivning, ogsaa efter vor, blive dømt til at befale denne Mand Erstatning, dersom han kom til Skade. Derom turde der vist ikke være delte Meninger, at den Mand, som beordrer sin Tjener til, for at saa opfyldt et Bæddemaal, at sætte sit Liv paa Spil, efter al Lovgivning vil blive dømt. Nej, det ærede Medlem vilde have kunnet anvende sit Billede,